

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของกรรมการและพนักงาน
บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)

บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กสท กบ.(กต.)/๓๗๗ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอรื้อปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดของกรรมการบริษัทที่ได้รับแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ สรุปได้ความว่า บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) (กสท) ได้แปลงสภาพจากการสื่อสารแห่งประเทศไทยตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๖ ปัจจุบันกระทรวงการคลังถือหุ้นทั้งหมดของบริษัทและแต่งตั้งกรรมการบริษัทตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ บริษัท กสทฯ จึงยังคงมีสภาพเป็นรัฐวิสาหกิจและอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ และกฎหมายอื่นๆ แต่บริษัท กสทฯ ยังไม่ได้อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายและระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าว

ดังนั้น บริษัท กสทฯ จึงมีความประสงค์ขอรื้อปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดทางแพ่ง ทางอาญา ทางปกครอง และหรือทางวินัยของกรรมการบริษัทและพนักงานของบริษัท ดังนี้

๑. กรณีที่คณะกรรมการบริษัทมอบอำนาจให้กรรมการหรือมอบอำนาจให้พนักงานของบริษัทคนใดคนหนึ่งหรือหลายคนบริหารงานแทนคณะกรรมการ แล้วผู้รับมอบอำนาจทำให้เกิดความเสียหายต่อบริษัท คณะกรรมการบริษัทจะต้องรับผิดทางแพ่ง ทางอาญา ทางปกครอง และหรือทางวินัยในฐานะกระทำการตามอำนาจหน้าที่และในฐานะส่วนตัวอย่างไร และกรรมการผู้จัดการหรือพนักงานของบริษัทจะต้องรับผิดหรือร่วมรับผิดด้วยหรือไม่ อย่างไร

นอกจากนี้ บริษัทหรือผู้ถือหุ้นของบริษัทมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้ใดได้บ้างหรือไม่ อย่างไร

๒. กรณีที่คณะกรรมการบริษัทพิจารณาอนุมัติแผนธุรกิจหรือแผนงาน/โครงการ หรือการจัดซื้อจัดจ้าง ต่อมาปรากฏว่า บริษัทไม่สามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์หรือ เป้าหมายทำให้ไม่ได้รับรายได้ตามที่ประมาณการไว้หรือเกิดความเสียหายต่อบริษัท โดยปรากฏ ข้อเท็จจริงดังนี้

๒.๑ เนื่องจากพนักงานของบริษัทวิเคราะห์และเสนอแผนงาน/โครงการ หรือการจัดซื้อจัดจ้างผิดพลาดคลาดเคลื่อน

๒.๒ เนื่องจากพนักงานของบริษัทปกปิดข้อเท็จจริงหรือไม่ดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบหรือคำสั่ง

ทั้งนี้ คณะกรรมการบริษัทไม่อาจตรวจสอบได้และเชื่อด้วยความสุจริตใจว่า การวิเคราะห์เสนอแผนงาน/โครงการ หรือการจัดซื้อจัดจ้างดังกล่าว ถูกต้องเหมาะสม คณะกรรมการ บริษัทจะต้องรับผิดชอบทางแพ่ง ทางอาญา ทางปกครอง หรือทางวินัย ในฐานะกระทำการตามอำนาจ หน้าที่และในฐานะส่วนตัวอย่างไร และกรรมการผู้จัดการหรือพนักงานของบริษัทจะต้องรับผิดชอบ หรือร่วมรับผิดชอบด้วยหรือไม่ อย่างไร

นอกจากนี้ บริษัทหรือผู้ถือหุ้นของบริษัทมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้ใด ได้บ้างหรือไม่ อย่างไร

๓. หากมีการกล่าวโทษ กล่าวหา แจ้งความร้องทุกข์ ฟ้องร้องดำเนินคดีว่า คณะกรรมการบริษัทกระทำความผิดทางแพ่ง ทางอาญา ทางปกครอง อันเนื่องจากการปฏิบัติ หน้าที่ของพนักงานของบริษัทที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวในข้อ ๑. และข้อ ๒. คณะกรรมการ บริษัทจะได้รับความคุ้มครองหรือไม่ อย่างไร จากหน่วยงานหรือองค์กรใด และในกรณีที่ กรรมการบริษัทคนใดคนหนึ่งมีสถานภาพเป็นข้าราชการด้วยจะต้องรับผิดชอบทางวินัยหรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้พิจารณาข้อหาหรือของบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) โดยได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนบริษัท กสทฯ แล้ว เห็น ว่า จากข้อหาหรือยังไม่อาจให้ความเห็นในรายละเอียดได้ เนื่องจากยังไม่มีข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจริง เพื่อใช้ประกอบในการให้ความเห็นทางกฎหมาย อย่างไรก็ตาม อาจให้ความเห็นได้อย่างกว้าง ๆ ดังนี้

(๑) ความรับผิดชอบทางแพ่งของกรรมการบริษัท กสทฯ นั้น โดยที่กรรมการบริษัทมี หน้าที่ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ ข้อบังคับของบริษัท และมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของบริษัทตามมาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง^๑

^๑ มาตรา ๘๕ ในการดำเนินกิจการของบริษัท กรรมการต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตาม กฎหมาย วัตถุประสงค์ และข้อบังคับของบริษัท ตลอดจนมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและ ระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของบริษัท

ในกรณีที่กรรมการคนใดกระทำการหรือละเว้นกระทำการใดอันเป็นการไม่ปฏิบัติตามวรรค หนึ่ง บริษัทหรือผู้ถือหุ้น แล้วแต่กรณี อาจดำเนินการได้ดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าการกระทำหรือละเว้นการกระทำนั้นเป็นเหตุให้บริษัทได้รับความเสียหายให้บริษัท เรียกค่าสินไหมทดแทนจากกรรมการคนนั้นได้

แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ หากกรรมการบริษัทไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าว และก่อให้เกิดความเสียหาย บริษัทก็อาจเรียกให้กรรมการบริษัทชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่บริษัทได้ตามมาตรา ๘๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัดฯ นอกจากนี้ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งหรือหลายคนซึ่งถือหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมดอาจฟ้องคดีเรียกค่าสินไหมทดแทนแทนบริษัทได้ ถ้าได้แจ้งให้บริษัทดำเนินการแล้ว แต่บริษัทเพิกเฉยไม่ดำเนินการเรียกชดเชยค่าสินไหมทดแทน

สำหรับความรับผิดทางแพ่งของพนักงานบริษัทย่อมเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๒) ความรับผิดทางอาญาของกรรมการและพนักงานบริษัท กสทฯ นั้น แม้บริษัทจะแปรสภาพมาเป็นบริษัทมหาชนจำกัดแล้วก็ตาม แต่กระทรวงการคลังยังเป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมดของบริษัท จึงทำให้มีสภาพเป็นรัฐวิสาหกิจอยู่ กรรมการและพนักงานบริษัทมีสถานะเป็น “พนักงาน” ตามมาตรา ๓^๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๒ และอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

(๓) ความรับผิดทางปกครองของกรรมการและพนักงานบริษัท กสทฯ นั้น เมื่อบริษัท กสทฯ มิได้เป็น “หน่วยงานของรัฐ” ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กรรมการและพนักงานบริษัทจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ดังนั้น ถ้าการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการและพนักงานบริษัทก่อให้เกิดความเสียหาย บริษัทจึงไม่อาจออกคำสั่งตามมาตรา ๑๒^๓ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ เพื่อใช้มาตรการบังคับทางปกครองบังคับแก่กรรมการหรือพนักงานบริษัทให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่บริษัทได้

(๔) ความรับผิดทางวินัยของกรรมการบริษัท กสทฯ ที่มีสถานภาพเป็นข้าราชการต้องรับผิดทางวินัยหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเฉพาะกรณีตามความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับความผิดทางวินัยที่ใช้บังคับกับข้าราชการประเภทนั้น ๆ

ในกรณีที่บริษัทไม่เรียกร้อง ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งหรือหลายคนซึ่งถือหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมดจะแจ้งเป็นหนังสือให้บริษัทดำเนินการเรียกร้องก็ได้ หากบริษัทไม่ดำเนินการตามที่ผู้ถือหุ้นนั้นแจ้ง ผู้ถือหุ้นนั้นๆ จะนำคดีขึ้นฟ้องร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนแทนบริษัทก็ได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“พนักงาน” หมายความว่า ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการหรือบุคคลผู้ปฏิบัติงานในองค์การ บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งทุนทั้งหมดหรือทุนเกินกว่าร้อยละห้าสิบเป็นของรัฐ โดยได้รับเงินเดือนหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นจากองค์การ บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือหน่วยงานนั้นๆ ทั้งนี้ นอกจากผู้เป็นเจ้าพนักงานอยู่แล้วตามกฎหมาย

^๓ มาตรา ๑๒ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา ๘ หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนเนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้กระทำความผิดต่อหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๐ ประกอบกับมาตรา ๘ ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระเงินดังกล่าวภายในเวลาที่กำหนด

อนึ่ง สำหรับความรับผิดชอบทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นทางแพ่งหรือทางอาญา หากกรรมการและพนักงานบริษัททสทฯ ถูกฟ้องร้องดำเนินคดีอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่สามารถร้องขอให้พนักงานอัยการแก้ต่างคดีได้ตามมาตรา ๑๑(๓)^๔ แห่งพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๑๘

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จਾਲะ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๕๘

^๔ มาตรา ๑๑ พนักงานอัยการมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) ในคดีแพ่งหรืออาญาซึ่งเจ้าพนักงานถูกฟ้องในเรื่องการที่ได้กระทำไปตามหน้าที่ที่ดีหรือในคดีแพ่งหรืออาญาที่ราษฎรผู้หนึ่งผู้ใดถูกฟ้องในเรื่องการที่ได้กระทำตามคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งได้สั่งการโดยชอบด้วยกฎหมายหรือเข้าร่วมกับเจ้าพนักงานกระทำการในหน้าที่ราชการที่ดี เมื่อเห็นสมควรพนักงานอัยการจะรับแก้ต่างก็ได้

ฯลฯ

ฯลฯ